

УДК 338.48(477)

НАПРЯМКИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ФОП)

Герман І.В.

Черкаський державний технологічний університет

У статті здійснено аналіз ведення бізнесу в туристичному секторі економіки України фізичних осіб-підприємців (ФОП). Розглянуто питання нормативно-правового регулювання в Україні діяльності ФОП. Визначено основні напрямки стимулювання ефективної діяльності ФОП у сучасних умовах господарювання. Акцентовано увагу на принципах підтримки діяльності ФОП на державному та регіональному рівні.

Ключові слова: бізнес, пріоритетні напрямки, стимулювання розвитку, туризм, туристична діяльність, туристичні підприємства, туристична сфера, туристична фірма, фізична особа-підприємець (ФОП).

Постановка проблеми. Після Революції Гідності в Україні відбулося чимало реформаторських змін у сферах суспільного життя. Серед тих, які сприяють оптимізації процедур відкриття власної справи, можна назвати спрощення процедури реєстрації реєстрації фізичної особи-підприємця.

В Україні відбувається трансформація економіки, коли пріоритетна увага приділяється забезпеченню сталого розвитку регіонів країни на основі мобілізації всіх наявних ресурсів та враховуючи специфіку господарювання в кожному окремо взятому та в комплексному поєднанні для народного господарства.

Саме розробка та впровадження ринкових механізмів для реальної підтримки бізнесу, пошук взаємозацікавлених регулятивних засобів і механізмів для створення сприятливого інвестиційного клімату та партнерських відносин у бізнес-середовищі, підтримка новостворених і діючих малих/середніх підприємств визначається сьогодні серед пріоритетних. Проблема така, пов'язана з пошуком найбільш оптимальних методів, засобів і механізмів підтримки підприємств, які представляють малий і середній бізнес, зокрема фізичних осіб-підприємців, зумовлює необхідність пошуку реальних важелів для вирішення низки питань щодо їх ефективного функціонування.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Науково інформативну основу для дослідження становили наукові праці та методичні розробки вітчизняних і зарубіжних учених щодо організації та стратегії розвитку малого й середнього бізнесу, зокрема на регіональному рівні. Правова база дослідження – чинні законодавчі та нормативні документи, що регламентують діяльність суб'єктів господарювання в Україні, а також матеріали Державної служби статистики [1-4]. Різноманітні напрямки дослідження щодо сфери середнього та малого бізнесу на регіональному рівні висвітлені в наукових працях вітчизняних учених, зокрема Є. Ахромкіна, І. Білецької, І. Бузько З. Варналія, В. Гейця, І. Димиденко, Л. Дяченко, В. Дубровського, П. Єгорова, О. Загоруйкіна, В. Захарченка, Т. Кукліної, Д. Лук'яненка, В. Ляшенко, Я. Москвяк, Г. Надьон, Д. Стеченко, І. Труніної, К. Панасюк, М. Пашкевич, Н. Прямухіної, М. Реги, Л. Сарани, Д. Циганкова, Л. Швайка, В. Філатова, О. Фінагіної, О. Якушевої та ін.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є розгляд та аналіз актуальних питань

ведення бізнесу в туристичному секторі економіки України фізичних осіб-підприємців (ФОП) та визначення основні напрямків стимулювання ефективної діяльності ФОП у сучасних умовах господарювання. Об'єкт дослідження – процес організації та ведення бізнесу фізичними особами-підприємцями в туризмі. Предмет – сучасні наукові підходи до організації та надання туристичних послуг фізичними особами-підприємцями.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Згідно Конституції України, як основного Закону нашої держави, право бути підприємцем є невід'ємним правом кожного дієздатного громадянина України [1]. Цивільним кодексом України визначено право здійснювати підприємницьку діяльність громадян із повною цивільною дієздатністю [2]. До цієї категорії належать особи, які досягли 16-ти річного віку (в даному випадку потрібна письмова згода батьків або усиновлювачів, згода піклувальника або згода органів опіки), або повнолітні громадяни, тобто ті, які досягли 18-ти річного віку. Лише після проведення державної реєстрації такий громадянин отримує статус фізичної особи-підприємця. Наразі чинним законодавством України обумовлені певні обмеження для зайняття підприємницькою діяльністю. Так, зокрема, заборонено бути підприємцем громадянам, які працюють на державній службі (є державними службовцями), заборонено займатись бізнесом працівникам силових органів (працівникам прокуратури, суду, СБУ, поліції, тощо). Також заборонено займатись підприємницькою діяльністю військовослужбовцям, які в даний момент несуть службу. Згідно рішення суду також може бути заборонено певним окремим особам здійснювати певні види підприємницької діяльності, що становить незначний відсоток й, здебільшого, мають місце лише поодинокі випадки застосування подібної заборони.

Кількість ФОП у 2014 р. нараховувала 1591160 одиниць, у 2015 р. – 1630878 (дані наведено без урахування результатів діяльності тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції); кількість товаристів з обмеженою відповідальністю на обліку в ЄДРПОУ у 2014 р. – 448537, у 2015 р. – 453931, у 2016 р. – 488205, у 2017 р. – 532401 одиниць (дані на початок року за 2015-2017 рр. наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя) [5]. За 2017 р. в Україні заре-

естрована 71 тисяча компаній і 242 тисяч ФОП. Так, щотижня в країні відкриваються 1366 компаній, закривається при цьому 419. Відзначається, що в зв'язку з новими правилами сплати ЄСВ за перші кілька місяців 2017 р. закрито понад 300 тисяч ФОП. У квітні цей процес припинився. Як відомо, з 1 січня 2017 р. ФОП другої та третьої групи змушені платити єдиний соціальний внесок (далі – ЄСВ), навіть якщо не мають доходу. При цьому ЄСВ з 1 січня 2017 р. зріс до 704 грн у зв'язку з підвищенням мінімальної зарплати в Україні до 3200 грн. Це мотивувало українців масово ліквідувати так звані «сплячі» ФОП [6].

В Україні розроблені та діють відповідні правила та механізм реєстрації в якості фізичної особи – підприємця. Безпосередньо процес реєстрації фізичною особою-підприємцем (ФОП) або приватним підприємцем (ПП) визначається вимогами Закону України № 755 «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» [7]. Реєстрація ФОП здійснюється органами державної реєстрації (державними реєстраторами). Реєструватися можна лише за місцем проживання громадянина. Місцем проживання вважається адреса, що вказана у паспорті, тобто місце прописки. Громадянин України, що бажає стати підприємцем, для проведення державної реєстрації, має можливість звернутись до державного реєстратора декількома способами:

- безпосередньо особисто;
- через уповноважену особу;
- направити документи за допомогою поштовою зв'язку, обов'язково з описом вкладення;
- в електронному вигляді, за допомогою спеціального порталу (за наявності зареєстрованого електронного цифрового підпису, який безкоштовно виготовляється у кожному обласному управлінні державної фіскальної служби).

Здебільшого для реєстрації ФОП підприємці використовують можливість самостійно особисто подати документи, що пояснюється мінімальною кількістю необхідних для процедури реєстрації документів. У разі реєстрації через уповноважену особу, має бути додатково представлена нотаріально оформлена довіреність із зазначенням повноважень. За умови направлення документів поштою необхідно нотаріально засвідчити свій підпис на реєстраційній картці. Достатньо привабливою є процедура електронної реєстрації ФОП, яка дозволяє мінімізувати процес спілкування з органами державної влади.

Окремо варто зупинитися на інноваційності пропозиції відкрити власну справу завдяки онлайн-реєстрації. Наразі для легалізації ФОП необов'язково звертатися до податкової та Міністерства юстиції, адже можна скористатися онлайн-послугами держави, дотримуючись певних правил, про які відкритою є вся потрібна інформація [7]. Для реєстрації (усіма дозволеними на час реєстрації засобами) необхідно, перш за все, заповнити заповнення реєстраційну заяву, для означення виду (чи видів) діяльності, яким ФОП буде займатися, обрати класифікатор видів економічної діяльності (далі – КВЕД). Список усіх КВЕДів є на офіційному сайті Фіскальної служби України (далі – ФСУ). По-друге, для оформлення онлайн-заяви про реєстрацію ФОП

потрібно обов'язково мати електронний цифровий підпис (ЕЦП).

Для відкриття онлайн-методом ФОП в Україні наразі пропонують декілька способів, зокрема через сайт Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст), де передбачені наступні кроки:

- увійти в «Кабінет електронних сервісів»;
- у «Реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» обрати пункт меню «Заява на державну реєстрацію юридичної особи або фізичної особи-підприємця»;
- у відкритому вікні системи входу (реєстрації) треба зареєструватися, чітко дотримуючись онлайн-вказівок.

Як запевняють в Мін'юсті, процедура подібної реєстрації здійснюється протягом одного дня. Так, зокрема, заявнику необхідно:

- ввійти в приватний кабінет (на сайті Мін'юсту);
- створити заяву;
- підписати заяву електронним цифровим підписом (далі – ЕЦП);
- відправити заяву;
- перевірити стан розгляду заяви;
- отримати електронний або паперовий документ [8].

У таких областях, як Дніпропетровська, Донецька, Тернопільська, у 2017 р. почали застосовувати на рівні з вище зазначеними, спосіб онлайн-реєстрації за допомогою Порталу державних послуг iGov, де пропонується вибрати «Послуги бізнесу», і в підрозділі «Реєстраційні дані» – пункт «Державна реєстрація фізичної особи-підприємця». Наразі цією послугою можливо скористатися й в інших регіонах України, адже ідентифікація особи в iGov відбувається також за допомогою ЕЦП або систем BankID (є, зокрема, у клієнтів Приватбанку та Ощадбанку) чи IDcard (за наявності біометричного паспорту), які містять інформацію й про місце реєстрації особи. Таким чином, майбутній підприємець (ФОП) має право самостійно обирати будь-який зручний для нього спосіб реєстрації, враховуючи тривалість процедури, зважаючи на іміння користуватися онлайн-засобами і т. д.

У той же час деякі формальні дії треба буде здійснювати однаково в усіх випадках. Так, наприклад, книгу обліку доходів потрібно буде реєструвати навіть у випадку онлайн-реєстрації ФОП. Також треба отримати свідоцтво про те, що ФОП є платником єдиного податку, та реквізити банківського рахунку, на який треба буде сплачувати цей податок. Одночасно варто знати про те, що, безвідносно способу реєстрації, потрібно буде відкрити рахунок у банку для проведення безготівкових розрахунків [8].

Доцільно зазначити, що законодавством України чітко визначені підстави, коли державний реєстратор може відмовити у реєстрації [7]. У разі, якщо державний реєстратор відмовляє у проведенні державної реєстрації ФОП, повинне бути надане вмотивоване повідомлення із зазначенням причини такої відмови не пізніше наступного робочого дня після отримання пакету документів від заявника, та повернути всі надані йому документи. Усунувши всі зазначені причини відмови, заявник може повторно звернутись до держреєстратора для проведення процедури реєстрації ФОП. Якщо державний реєстратор необгрунто-

вано відмовляє у проведенні державної реєстрації, його дії можна (потрібно) оскаржити у суді. Виписка, оформлена державним реєстратором щодо новоствореної ФОП є документом, який підтверджує не лише реєстрацію у якості фізичної особи-підприємця, але й взяття на облік як платника податків у органі фіскальної служби, та платника платника єдиного соціального внеску [7]. ФОП після реєстрації має визначитися зі статусом платника податків. В Україні – це платник податків на загальних підставах або за спрощеною системою оподаткування [9].

В Україні чинним законодавством передбачено поділ усіх приватних підприємців на чотири групи, про що детальну інформацію та відмінності (особливості) оподаткування реально дізнатися на будь-якому інформаційному ресурсі для бухгалтерів (табл. 1) [8].

Розміри сплати єдиного податку ФОП встановлюються рішеннями територіальних громад (окрім платників 3 і 4 груп). Таким чином, залежно від групи платника податку існують різні умови (а отже – і суми) для сплати єдиного податку та єдиного соціального внеску. Варто зазначити, що в Україні від сплати єдиного соціального внеску (далі – ЄСВ) звільняється особа на спрощеній системі оподаткування, що одночасно є пенсіонером за віком або по інвалідності та отримує пенсію або соціальну допомогу [10]. В Україні з 2018 р. діють нові показники мінімальної заробітної плати (далі – МЗП) та прожиткового мінімуму, які напряду впливають на розмір податків (табл. 2) [10].

Відповідно до статті 291 Податкового кодексу України друга група платників єдиного податку – фізичні особи-підприємці, які здійснюють госпо-

дарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, зокрема й у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв:

- не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб;
- обсяг доходу не перевищує 1500000 гривень [10].

Таким чином, якщо турагентство є юридичною особою, в цьому випадку має бути тільки платником єдиного податку 3-ї групи. У разі, якщо туристичне агентство створено у формі фізичної особи-підприємця, тоді слід врахувати, що туристичні агенти мають право реалізувати туристичний продукт та туристичні послуги тільки на підставі посередницького договору, а платники – фізичні особи-підприємці, які провадять господарську діяльність у другій групі єдиного податку, можуть надавати послуги тільки платникам єдиного податку та/або населенню. У разі, якщо агентські договори укладено із (товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ), які перебувають на загальній системі оподаткування, укладення таких договорів є порушенням перебування платника в 2 групі платників єдиного податку. ФОП у (туристичному агентстві) у цьому випадку більш доцільно перебувати в 3 групі платників єдиного податку. Відповідно до статті 291 Податкового кодексу України третя група – фізичні особи-підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 5 млн грн [11].

Таблиця 1

Інформація про особливості оподаткування приватних підприємців

Група	Ставка ЄП	Статус	Дохід	Наймані працівники
1	До 10% прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня звітного року	ФОП	до 300 тис. грн	0
2	до 20% від мінімальної зарплати, встановленого на 1 січня звітного року	ФОП	до 1,5 млн грн	до 10 осіб
3	3% від доходу для платників ПДВ	Фізичні особи-підприємці та юридичні особи	до 5 млн грн	не обмежено
	5% від доходу для неплатників ПДВ			
4	залежно від площі та типу земельних ділянок/водних наділів та їх нормативної грошової оцінки	юридична особа-сільськогосподарський товаровиробник	не обмежено	не обмежено

Таблиця 2

Розмір податків для приватних підприємців

ФОП	Вид податку	Од. виміру	Кількісний показник
ФОП 1 група	Єдиний Податок	грн/міс	176,20
	ЄСВ «за себе»	грн/міс	819,06
ФОП 2 група	Єдиний Податок	грн/міс	744,60
	ЄСВ «за себе»	грн/міс	819,06
ФОП 3 група	Єдиний Податок	від доходу, %	3 або 5
	ЄСВ «за себе»	грн/міс	819,06
	ЄСВ «за себе»	грн/міс	819,06
ФОП загальна система оподаткування	ВЗ	від нарахованої зарплати за найманих працівників %	1,5
	ПДФО	від нарахованої зарплати за найманих працівників %	18
	ЄСВ	від нарахованої зарплати за найманих працівників %	22
		але не менше % від МЗП	22

Таблиця 3
Види туристичної діяльності, які підлягають
ліцензуванню в Україні

Пор. №	Вид турдіяльності	Примітка
1	прийом та обслуговування іноземних туристів в Україні	іноземний туризм
2	організація прийому та обслуговування вітчизняних туристів в Україні	внутрішній туризм
3	організація туристичних поїздок за межі України	зарубіжний туризм
4	екскурсійна діяльність	в усіх випадках за виключенням посадових осіб екскурсійних об'єктів (приклад – Національні природні парки (НПП), дендропарки і т. п.)
5	організація масового туризму	в усіх випадках
6	організація спортивно-оздоровчого туризму	в усіх випадках

Отже, ФОП у сфері туризму та готельно-ресторанного бізнесу має володіти знаннями та набувати практичні навички не тільки безпосередньо під час організації та надання відповідних туристичних послуг, але й дотримуватися чинного законодавства України щодо фінансово-кредитних, податкових та інших вимог і правил. Враховуючи достатньо потужну конкуренцію під час туристичного сезону серед підприємств, ФОП, які надають відповідні туристичні послуги, доцільно знаходити поряд із популярними пропозиціями й креативні ідеї для створення нового або удосконаленого турпродукту тощо. Беззаперечним залишається для усіх видів послуг безпека туриста. Так, однією з ідей туристичного бізнесу є надання послуг приватного екскурсовода. Таким чином не тільки в туристичний се-

зон, але й в міжсезонний період приватний гід-екскурсовод за умови офіційної реєстрації має право надавати свої послуги. Важливо зазначити, що такий вид бізнесу в сфері туризму не вимагає значних капіталовкладень, може бути одночасно й бізнес-хобі [12].

Закон України «Про туризм» згідно Конституції України визначає туризм як діяльність по наданню туристичних послуг [13]. Практика показує, що організація туристичного бізнесу має свої особливості, зокрема це стосується, в першу чергу, необхідності в багатьох випадках отримувати відповідні ліцензії. Законодавчі вимоги та порядок отримання й надання різного роду в сфері туризму визначені в законодавстві України про ліцензування [14, 15]. В табл. 3 відображено види туристичної діяльності, які підлягають ліцензуванню.

Для чіткого розуміння прав і обов'язків суб'єктів туристичної діяльності варто звернутися до сутності їх визначення в Законі України «Про туризм» (табл. 4) [13].

В Україні існують достатньо різноманітні форми організації туристичної діяльності. Мають місце реальні підстави для того, щоб кожен, хто відповідає вимогам законодавства, за бажання здійснювати туристичну діяльність, міг досягти своєї мети – стати підприємцем на туристичному ринку й працювати в туристичному агентстві, у туристичного оператора, в бюро екскурсій, в готелях та інших закладах розміщення (мотелях, кемпінгах, туристичних базах тощо).

Для того, щоб розпочати свій власний туристичний бізнес, особа, яка прийняла це рішення, має чітко визначитися з правилами ведення подібної господарської діяльності в рамках чинного законодавства України. У табл. 5 відображено основні відмінності між туроператором і турагентом [13].

Згідно «Положення про порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу» [16] фахівцям туристичного супроводу необхідно отримати спеціальний дозвіл на пра-

Таблиця 4

Суб'єкти туристичної діяльності згідно законодавства України

Пор. №	Назва суб'єкта	Характеристика
1	туристичні оператори (туроператори)	юридичні особи, створені згідно із законодавством України, для яких виключною діяльністю є організація та забезпечення створення туристичного продукту, реалізація та надання туристичних послуг, а також посередницька діяльність із надання характерних і супутніх послуг і які в установленому порядку отримали ліцензію на туроператорську діяльність
2	туристичні агенти (турагенти)	юридичні особи, створені згідно із законодавством України, а також фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту туроператорів і туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, а також посередницьку діяльність щодо реалізації характерних і супутніх послуг;
3	інші суб'єкти підприємницької діяльності	юридичні та фізичні особи-підприємці, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування, екскурсійних, розважальних та інших туристичних послуг
4	гіди-перекладачі, екскурсоводи, спортивні інструктори, провідники та інші фахівці туристичного супроводу	фізичні особи, які проводять діяльність, пов'язану з туристичним супроводом, і які в установленому порядку отримали дозвіл на право здійснення туристичного супроводу, крім осіб, які працюють на відповідних посадах підприємств, установ, організацій, яким належать чи які обслуговують об'єкти відвідування
5	фізичні особи, які не є суб'єктами підприємницької діяльності	надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування тощо

Таблиця 5

Основні відмінності між туроператором і турагентом (згідно чинного законодавства України)

Пор. №	Туристичний оператор	Туристичний агент
1	здійснює туристичну діяльність самостійно (розробляє туристичні маршрути, організовує перевезення, проживання туристів)	виступає в ролі підрядчика, пропонуючи готові пропозиції туропера
2	форма організації бізнесу – може бути лише юридична особа	форма організації бізнесу – може бути як юридична, так і фізична особа-підприємець
3	ліцензія на здійснення туристичної діяльності обов'язкова за наявності банківської гарантії	ліцензія на здійснення туристичної діяльності не потрібна
4	сума банківської гарантії – 20 тис. євро (сума, на яку страхується турист; реально підприємець вносить лише певну частину від неї, що залежить від вибору банку-гаранта)	сума банківської гарантії – суму, еквівалентну не менш як 2 тис. євро

во його здійснення, що підтверджує відповідну кваліфікацію фахівця. Цей офіційний документ дає право на надання екскурсійних послуг екскурсоводами та гідями-перекладачами в населених пунктах й об'єктах показу, внутрішніми правилами яких це не заборонено, у межах даної адміністративної території та надання дорожньої інформації під час слідування туристичних груп до місця призначення, а також надання відповідних послуг із туристичного супроводу іншими фахівцями туристичного супроводу. До цієї категорії фахівців належать: гіді-перекладачі; екскурсоводи; спортивні інструктори; провідники; інші фахівці туристичного супроводу – фізичні особи, які проводять діяльність, пов'язану з туристичним супроводом, за винятком осіб, які працюють на відповідних посадах підприємств, установ, організацій, яким належать чи які обслуговують об'єкти відвідування (музеї, паркипам'ятки садово-паркового мистецтва, монастирські комплекси, спеціалізовані виставки тощо).

Підприємцям, які мають намір здійснювати туристичну діяльність в Україні, необхідно врахувати особливі законодавчі вимоги та відповідним чином обладнати й оформити приміщення (офіс), де будуть надаватися ці послуги, зокрема має бути обов'язкова наявність зовнішньої реклами (вказується найменування суб'єкта господарювання); розміщена при вході до приміщення інформація про графік роботи; інформація (оголошення) для споживачів туристичних послуг, з якими заключні договори, про закриття офісу в термін, не пізніше, ніж за 5 днів до його закриття.

Безпосередньо в приміщенні офісу туристичної фірми мають бути розміщені відповідні документи, які визначені законодавством України, зокрема копія ліцензії органу ліцензування; копія свідоцтва про реєстрацію; інформація про співробітників (П. І. Б. директора, його замісника, головного бухгалтера, менеджерів); книга відгуків та пропозицій; ліцензійні умови; перелік телефонних номерів фірми; рекламні, інформаційні оголошення, інформація о тарифах, тощо [17].

Отже, перш, ніж починати свою власну справу в сфері туризму, зокрема безпосередньо в туристичній фірмі, варто врахувати ті вимоги, дотримання яких є обов'язковим в Україні, та визначити, яким чином на перших етапах становлення бізнесу спрямувати свої зусилля, фінанси, інші ресурси для того, щоб етап становлення не був надто тривалим і не виникло форс-мажорних обставин, які спонукають до закриття новоствореної фірми в якості юридичної особи або діяльності ФОП.

Запорукою сталого зростання економіки України, фактором досягнення цілей за ключовими показниками соціально-економічних програм, а також із урахуванням стратегічного спрямування держави до членства в Європейському союзі має стати ефективне управління підприємствами та суб'єктами господарювання. Поряд із різними сферами економіки, які є пріоритетними для розбудови України в напрямку прогресу, туристична галузь належить до індикативних галузей економіки, за результатами досягнень якої можливо визначитися з якісними показниками ряду галузей, які безпосередньо або опосередковано впливають на якість послуг (транспорт, комунальне господарство, легка та харчова промисловість, сільське господарство, культура та ін.).

Як зазначалося вище, для гарантій туристичної фірми ще на початку діяльності треба мати відповідні базові показники. Ряд банківських установ розробляє та пропонує своїм клієнтам із середовища малого та середнього бізнесу відповідні пропозиції. Так, наприклад, «Піреус Банк» пропонує своїм клієнтам скористатися туристичною гарантією для забезпечення виконання зобов'язань турагентів (туроператорів) перед громадянами України за договорами на туристичне обслуговування (табл. 6) [18].

Таблиця 6

Основні умови надання гарантії Піреус Банком

Пор. №	Умови	Характеристика умов
1	Вимоги до клієнта	клієнти Банку (резиденти України) – юридичні особи, фізичні особи-підприємці, яким необхідно надати своїм партнерам-контрагентам підтвердження виконання ними своїх фінансових/не фінансових зобов'язань
2	Забезпечення	майнові права за депозитом, що розміщений в Піреус Банку або грошове покриття на внутрішньому рахунку в Піреус Банку
3	Валюта гарантії та грошового покриття/депозиту	гривня, долар США, євро; валюта грошового покриття/депозиту повинна відповідати валюті гарантії
4	Максимальний термін дії гарантії	63 місяці

Тариф комісійної винагороди Піреус Банку

Комісія за надання гарантії – сума гарантії екв. 2000 євро	50 євро щорічно	За перший рік користування сплачується наперед (до надання гарантії), за інші роки – щорічно, згідно з умовами відповідного Договору. Якщо гарантія надається на 63 місяці, то через 48 місяців комісія сплачується за останній період (повний наступний рік і 3 місяці) і складає 60 євро. Застосовується для гарантії терміном дії до 1 року, 1 рік та більше.
	або 200 євро одноразово	Сплачується одноразово, до надання гарантії за всі роки користування гарантією. Застосовується для гарантії терміном дії більше 1 року.
Комісія за надання гарантії – сума гарантії екв. 10000 євро	70 євро щорічно	За перший рік користування сплачується наперед (до надання гарантії), за інші роки – щорічно, згідно з умовами відповідного Договору. Якщо гарантія надається на 63 місяці, то через 48 місяців комісія сплачується за останній період (повний наступний рік і 3 місяці) і складає 85 євро. Застосовується для гарантії терміном дії до 1 року, 1 рік та більше.
	або 300 євро одноразово	Сплачується одноразово до надання гарантії за всі роки користування гарантією. Застосовується для гарантії терміном дії більше 1 року.
Комісія за надання гарантії – сума гарантії екв. 20000 євро	100 євро щорічно	За перший рік користування сплачується наперед (до надання гарантії), за інші роки – щорічно, згідно з умовами відповідного Договору. Якщо гарантія надається на 63 місяці, то через 48 місяців комісія сплачується за останній період (повний наступний рік і 3 місяці) і складає 125 євро. Застосовується для гарантії терміном дії до 1 року, 1 рік та більше.
	або 400 євро одноразово	Сплачується одноразово до надання гарантії за всі роки користування гарантією. Застосовується для гарантії терміном дії більше 1 року.

У табл. 7 відображено тарифи комісійної винагороди від Піреус Банку [18].

Протягом останніх років ряд українських банків розробляє та пропонує вигідні умови своїм клієнтам, зокрема це стосується й туристичного та готельно-ресторанного бізнесу. Так, наприклад, у 2017 р. (16-17 грудня) ПриватБанк представив смачні та корисні продукти на херсонському бізнес-форумі рестораторів [19].

У 2018 р. ПриватБанк спрямує на програму фінансової підтримки українського підприємництва не менше 5 млрд грн. У рамках національної програми «КУБ» підприємці зможуть отримати фінансування на суму від 50 тис. до 500 тис. грн на розвиток і масштабування бізнесу. Сьогодні перед підприємцями-учасниками програми «КУБ», серед яких чимало рестораторів і власників кафе, відкриваються нові можливості, зокрема це стосується технології сплати рахунку за допомогою QR-кодів. Варто зазначити, що з ПриватБанком наразі співпрацюють 58,4% юридичних осіб, 33,6% корпоративних клієнтів

вважають його своїм основним банком, 73,2% суб'єктів підприємницької діяльності- фізичних осіб співпрацюють з ПриватБанком, 65,6% вважають своїм основним банком [19].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, в статті здійснено аналіз сучасного стану в сфері приватного підприємництва, умов і процедур легалізації бізнесу фізичними особами-підприємцями, динаміки розвитку в Україні цього сектору економіки, зокрема на регіональному рівні. Визначено напрямки взаємодії ФОП і представників державних і приватних структур, зокрема стосовно банківської підтримки, впровадження інноваційних технологій та засобів для ведення та регулювання бізнесу. Вивчення вимог законодавчого поля в сфері господарської діяльності ФОП, у т.ч. й підприємств та окремих осіб, які працюють в туризмі та готельно-ресторанному господарстві, безпосередньо або опосередковано впливають на перебіг подій в бізнес-середовищі, є важливим сегментом гарантії досягнення ефективних результатів.

Список літератури:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19, 20, № 21-22. – Ст. 144.
4. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
5. Кількість ФОП та ТОВ в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dostup.pravda.com.ua/request/kilkist_fop_ta_tov_v_ukrayina_u.
6. В Україні відкрилися тисячі нових компаній і ФОП [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua/economics/business/v-ukraine-otkrylis-tysyachi-novyh-kompaniy-i-flp-1101834.html>.
7. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263.
8. Як відкрити ФОП-2017 в Україні: детальна інструкція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rivne.ogo.ua/hotnews/yak-vidkriti-fop-2017-v-ukrayini-detalna-instruktsiya/>.
9. Податковий кодекс України: чинне законодавство зі змінами і доповненнями – К.: Алерта; ЦУЛ, 2011. – 480 с.
10. ФОП: податки 2018 – ставки, розмір, строки сплати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.buh24.com.ua/fop-podatki-2018-stavki-rozmir-stroki-splati/>.
11. Консультація: які особливості оподаткування турагентства на 2 групі єдиного податку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bitlex.ua/uk/blog/consultation/yaki-osoblyvosti-opodatkuvannya_turagentstva_na_2_grupi_yedynogo_podatku_.

12. Домашній бізнес: 1000+1 ідея для власного бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://homebiznes.in.ua/tag/turystychnyj-biznes/>.
13. Про туризм: Закон України N 325/95-ВР від 15.09.95, ВВР, 1995, № 31, ст. 242 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>.
14. Ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 991 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-%D0%BF/print1526749822029469>.
15. Про ліцензування окремих видів господарської діяльності: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.
16. Положення про порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу», затверджений Наказом Державної туристичної адміністрації України від 24 вересня 2004 року № 83.
17. Організація туристичного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bsb-partners.com/299>.
18. Туристична гарантія (гарантія цивільної відповідальності туроператора / турагента) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.piraeusbank.ua/ua/SME_bank_documetary_travel_guarantee.html.
19. ПриватБанк представив смачні та корисні продукти на херсонському бізнес-форумі рестораторів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://novakahovka.city/read/events/1494/privatbank-predstaviv-smachnita-korisni-produkti-na-hersonskomu-biznes-forumi-restoratoriv>.

Герман И.В.

Черкасский государственный технологический университет

НАПРАВЛЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ И СТИМУЛИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО БИЗНЕСА УКРАИНЫ (НА ПРИМЕРЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ФЛП)

Аннотация

В статье осуществлен анализ ведения бизнеса в туристическом секторе экономики Украины физических лиц-предпринимателей (ФЛП). Рассмотрены вопросы нормативно-правового регулирования в Украине деятельности ФЛП. Освещены основные направления стимулирования эффективной деятельности ФЛП в современных условиях хозяйствования. Акцентировано внимание на принципах поддержки деятельности ФЛП на государственном и региональном уровнях.

Ключевые слова: бизнес, приоритетные направления, стимулирование развития, туризм, туристическая деятельность, туристические предприятия, туристическая сфера, туристическая фирма, физическое лицо-предприниматель (ФЛП).

Herman I.V.

Cherkasy State Technological University

DIRECTIONS OF ORGANIZATION AND STIMULATION OF THE TOURISM BUSINESS DEVELOPMENT OF UKRAINE (ON THE EXAMPLE OF FLP ACTIVITY)

Summary

In the article the analysis of business in the tourist sector of the economy of Ukraine of individual entrepreneurs (FLP) is carried out. The questions of regulatory and legal regulation in Ukraine of FLP activity are considered. The basic directions of stimulation of effective activity of FLP in modern conditions of management are covered. Attention is focused on the principles of supporting the activities of the FLP at the state and regional levels.

Keywords: business, priority directions, stimulation of development, tourism, tourist activity, tourist enterprises, tourist sphere, travel company, individual entrepreneur (FLP).